



ТЫВА

1991 чыл

апрель

3

среда

№ 61 (14561)

Салар өртөө 10 көп.
(Чагылар өртөө 6 көп.)

РСФСР-ниң Компартиязының Тыва рескомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

КӨДЭЭГЕ АЖЫЛ-АГЫЙ ЧОРУДУЛГАЗЫНЫҢ ЧАА ХЕВИРИ ДЭЭШ, АГРОУЛЕТПҮР КОМПЛЕКИЗИН МУРНАДЫ ХӨГЖҮДЕРИ ДЭЭШ

М. С. ГОРБАЧЕВТУҢ ажил-агыйны чорударының чаа хевиринче шилчээн колхозтарның,
совхозтарның, агроулетпүр бүдүрүлгелериниң удурткучулары-биле ужуражышкыны

М. С. Горбачев март 26-да агроулетпүр комплекзиниң ажилдакчылары-биле ужурашкан дээрин дыплаткай болган. Ужражышкыны ажилдып тура, ол мынча дээн:

Күш-ажылды организмнээриниң болгаш иди бээриниң чаа хевирлеринче шилтиринеңгө эвээш эвес чүдүлдү кылган колхозтарның, совхозтарның болжаа-разыга бүдүрүлгелериниң төлөөкчилерин чугаалажы-ры-биле чалаан ужурувус болза, ол ажил-агыйларда тургустунган чүдүлгелерин улам долу ажалдык болур.

Ындыг иденкейлик, чогаалдык ийиктер-биле ужуражыкта аажок үнелик, чүге дээрге амгы уеде колхозтарның болгаш совхозтарның узуу-каар дээн үндэсин чок кыйгырылган политиктиң митингилерге болгаш хуралдарга үргүлчү дыңылып турар апарган. Ол дээрге чүгле ха-ны болгаш кылган эвес, харыскалга чок медгелдер-дер дүр.

Бистин үзүл-бодалыкыс бөгүлүп бүтү агар политик-кыс амгы үениң экономик-тиң реформазыга дүгүлүп, өнүгүе хамаарылганын ре-форманың дамыштыр улет-пүрүң-да, капитал туугу-нуң-да, аграр секторунуң-да, ачы-дуза адырының-да, чаа денешиниң көрүл-дүп шыдар дээрин барым-даалар турар бис. Бистин туружувус мындыг.

Бүдүн-бүдүн күш-ажылды коллективтериниң-да, бүдү-рүлгелериниң бүдүрүшү түс-түс-да, улус агарларын ажилдадып шыдар холуш-как экономика бар чоруп бис. Ажил-агыйны чоруда-рының амгы-агы хевирлерин хөгжүдериңгө өргөкчөк чүгү-дазы-да ында болуп турар.

Амгы аграр политикамын колхозтарга-да, совхозтарга-да, агрофирмаларга-да, та-раачын ажил-агыйларыңга-

даа, хууда дузалал ажил-агыйларыңга-даа иденкейлик хөдөй арганы берип турар. Көдээ ажил-агый-биле улет-пүр каттыжып алгаш эки түр-дөлдөрин чедип ап турар өскө-даа чаа хевирлер бар. Чангыс сөс-биле чугаала-рга, бүтү чурттуу хөмчээлге ажил-агыйны чорударының чаа-чаа хевирлериниң ди-лешини чоруп турар.

Бир эвес кым-бир кижи бо бүгү чаа чүдүлдүр-дир, ди-леш херээ чок дээр болза, оок-биле чопшээржери бер-ге. Кандыг-даа, эки терини дээн ажил-агый бестин көдээ иштинге идиң бээр, черге ажил оон хан-дамырыңдан сиңиккен херек болур кыл-дыр көдүрү мындыг өскөти-тывар апар, оон соонда ол чүгүлө бүдүрүлгениң чеп-сен-херекселдериниң эвес, күш-ажылдык алыс түр-нелдериниң ээин болу бээр.

Бир эвес шупту черге херек ыччар чогур болза, шупту өскө байдал тургусту-нуң келир. Ынчангаш би-рээде, силерден дыңкасаң чүдүлүм болза, чүңү чедип чыдаар? Ийне — силер-нин күшүлдеринер, саада-рыңар чүт?

Аграр сектору моон соң-каар канчаар хөгжүрүр? Ону мурнады хөгжүдериң кан-чаар хандырың деп айты-рылгала харыны маңа дыңкансап турар боор си-лер.

Улетпүрде моончеп садар өрткестериниң өсүп турары болгаш түдүдү чаа коопфи-шенитлер силерни дүвүр-дүп турар дээрин билдир-мен. Ол бисти база дүвүр-дүп турар. Көдээни хөг-жүлдөң аграр комплекзиниң өскө адырыңның аразында чогумчалык солтулганы хан-дырыңдан эгелээр.

Амгы уеде ол ажилды си-лердиң даянчы-биле катал тургускан ССРЭ-ниң Көдээ

ажыл-агый болгаш аш-чөм министрствоу кылдып турар. Специалистерин болгаш эртемденерин каттыштырган тускай болун министрство-нуң чанында ажилдап турар, олар ССРЭ-ниң Министрлер кабинедиңге саалдары бер-кептер турар. Садыл алыр оркестерин бедидерин да-мчыштыр дорт эдиге база ки-нонер апарар боор. Бо бо-лаады баш удур илередиң түр мен.

Оон алгаш көөргө, күрүне көдээ бүдүрүлгелерге про-дукцияның чамдык хөмчээ-лиң чыгыры, оок-биле хол-баштыр чогур магадаалды тургузар хире-дир. Ынчаң чагылдан арттыр кылган бү-тү чүдүлдүр рынокче кирер. Ынчангаш улетпүр-биле ха-рысалаарга өскөк өрткестер-ин дугулап, баласилаштырып болур ыңдыр орулгалар ки-рип кээр. Ындыг боттук ме-ханизмин дамыштыр ажил-агый башкарыкчылары бот-тары шипитир хүлээп алыр аргалары чедип алырга эки деп бодаар кижи-дир мен. Ынчаң кээрге чыгыг-даа, кү-рүне-биле дугуружула-даа бар-дыр — ол дээрге ийи-телик херек чүвө ол-ур, а оон соонда бүдүрүлгени у-лгатырар. Хөйчү бүдүрүс бо-лузук-ла, сзын холуша хөй про-дукция алып каар, кан-чаарын-даа болуп бил.

Көдээниң болгаш хоорай-ны аразында харысалаар-ны башкарып турар ыңдыр чогумчалык арганы канчап-тын алырар, күчтерини кан-чаар каттыштырып деп айты-рыгыңа кыды болуп ки-ролдерин. Бир эвес ол арга-ны тыппас болузувуса, бир эвес бистин экономикамын эки чүгүлө сектору экономик-тиң аар байдалга таарык-палла, бистин бүтү чаварты-галарыстан чүгү-даа үймөс деп чүвени шупту билдир ужурап.

Аграр сектору нигитле-дин күчтээгениң төвүндө

үмөйи турар дээрин ол би-лди ужурулут. Ону детимче чок арттырып болбас.

Ам нас келген. Көдээ моон солгаар канчаар ам-дыраарыл, аргык кесектер кылал, кылар чүлө найдал? ССРЭ-ниң Министрлер каби-неди бо айткыларын чуга-алажып көргөн. Кыр-чаар материалдарга хама-рыштыр алыр болза, ол та-лазы-биле шипитирер ху-лөзү алдынган. Оларны хе-регелчилерге канчаң чеди-рерин дугайында айткы-ам тургустунуп турар. Оон түнелинде чаксы ажил-дарын хөмчээлиңгө көүд-дэниң биле чергелештир (кү-зүн дыка хөй түлдүр чедир кылдырмааны барыда-лаар апарар) көдээ ажил-агыйның эргезинге бүтү чүдүлдүр четип турарын байдалы контролга турар.

Чемпишчилерге ха-маарыштыр алырга, көдээ ажил-агыйга ол өрткөк чыл-даадыңдан эвээш эвес кирер. А ол кылал, чүгө нөүлө-лөзү ыңчаш деп айткыры-болур силер. ССРЭ-ниң Ми-нистрлер кабинеди шипитир-лээн, ол боттары дээрин силерге дыңдап тур мен. Аргык кесектер айткыры ба-за ыңдыг.

Силерде байдалы база чингедир шипитирер ам хү-лөзү алдынган турар. Маңаа республикаларын, край-ларын болгаш областтарын, тус черлерин улетпүрүңгө өрткестер айткыры херек.

Оон каныг-бир ча-жыт кылган херээ чок — өрткөн үениң дүржүлгө эки үлгелерин болур. Хо-рөк апарган таарыгалда хо-райларың, индустриалдыг төптерин улетпүр бүдүрүл-гелери ажил-агыйларга не-дээ дузалың турган дээрин чугаалап турарым ол. Бөгүн база колхозтарга болгаш совхозтарга, бистин таарачынырымыска машин-а-

лары белеткеттинген улут хөмчээлгиде ажилды чедип-иниң доосан турарыңга дүзалаары чугула. Бистин чугаалажык тема-зыңче элбашаң, ажил-агыйны чорударың хевир бүрүзү болуңу аргаларын ажилдар, кылып шыдар чүдүлү бадтыңар болуңу деп күзээр кижи-дир мен. Бир эвес мынча чылдар дүр-гүзүңда бистин совхозтары-мыска холушт, дүзүлү ажил-дар арганы бээр болза, оон аргаларыңа кандыгыл дээрин билди алыр ужурулут бис.

Бо хүнүңде агрофирма-лар чедипиниң ажилдап турарлар, ол ажилга суур-лар иденкейлик кирип ту-вар. Фермерлер-даа, колхоз-тар-даа, кооперативтер-даа иденкейлик кирип турар. Фирмалар болжаа-разыга бүдүрүлгелерин, продукция сайгарып ботандырып ту-рар шыгымын баазаларын болгаш организациаларын ба-за хаа турду турар.

Амгы уеде ажил-агыйны чорударың амгы-агы хевирлериниң күчүзүн канбар-тыр арганы бээр чугула. Колхозтарның болгаш со-вхозтарның төлөөкчилери чогулуда көстүп келген чаа хевирлерге хайырталаа ужурулут. Хары-даа чүвени билдир ажил-агыйлар, аны-ка хөй колхозтарын болгаш совхозтарын удурткучулар чача ол хевирлерин ажил-агыйларга ажилдап турар, ол чорук оларның аргала-рын долу айкалар аргалары берип турар.

Ий-ле чыл бурунгаар бот-тускайлар таарачын ажил-агыйлар чок турган. Ам оларны саны 47 муң амыр. Оларга 700 муң ге-нар черин быжыгалаң. Көдээ ажил-агыйның амгы-агы коллективтериниң тургузар чорудуга база чоруп турар. Олар 8,5 муң хире тургустунган. Бөгүн сад-огород

штежингезинде 18,5 мил-лион өг-бүлө кирип турар. Оларны эргезинде 1,3 мил-лион гектар чер бар. Ол дээрге 1985 чылдааыңдан 7 миллион га хөй-дүр. Ол ажилды силерин-биле кады кылган бис. Хууда дузалал ажил-агыйны кылдырын кү-зөөнерин дөткөз хөй-хөй колхозтарын болгаш совхоз-тары дедегелексэн ийик мен. Олар хоорайларын чурттакчыларын деткип, сад болгаш огород тарыыр черин тускайлап берген. Ол дыка эки-дир. Продукция база не-межир, кижилик ажилкыг ажилче хаара түтүнган, күш-ажылчы өг-бүлелер бы-жылып турар. Ынчангаш бо чорудулганы чөптү-биле көөр болза эки, менден ий гектар черин база «былаал апарды» деп орган херээ чок. Бо ажилды күрүне ту-ружундан көөрү чугула.

Ам чер реформазы чоруп турар. Бо талазы-биле дыка хөй шүгүмчүлөдиг саалдар үнүп турар: чамдык черлер деткип-тир деп. Ындыг турбуже, ажил чоруп турар. Үш миллион хире гектар черин Советтерниң фонду-зиче тускайлап берген, кым черге ажилды согулгал шипиле-биле ажилдап турар болду, оларны не-дээни хандырымы-биле ол фондундан тускайлап берип болур арга бар. Бо чазын беш миллион гектар чер че-дирип болур арга бар деп бодаар мен. Ол амырлар-да негелдештир. Оон кул-хозтар болгаш совхозтар чүг-лө чүдүлдүгүз эвес, ол ажилкыг болгаш чагай ха-рекке детимче көргүзөр ужурулут.

Оон соонда Ставрополь-ский крайың Краснодар-ский районунуң Свердлов ат-тың совхозунуң даргазы И. Ф. Михайленко сөс ди-леш. Колхозка кооперати-тер тургускан соонда ийи-ти

байдал экижээн деп, ол чуга-лаан. Оларны саны чээр-би үш. Ону каттыжышкын чөвүлели удуртуп турар, оон составында шупту коопер-ативтерни удурткучулары кирген. Харысалаарны чүгүлө керээлгиде чорудар. Ажил-агыйда коопер-атив иштинин банкызы аштынган.

Джамбул областың Кур-дай районунуң «Комин-терн» дээр таарачын ажил-агыйлар болгаш кооперати-тер чөвүлелиниң даргазы И. Ю. Лоу оон баштап тур-гун эвээш ажил-агый ийи-тин бот-оруга-чарылазын-да, өг-бүлө болгаш аренда керээлериң-даа, кооперати-вы-даа ажилдап турар деп дедегелеш. Оон түнелинде чавыс орулгалыг ажил-агый миллион ажил рубль орул-галы ап турар апарган, орулгалың 35 хуу четкен. Ам таарачын ажил-агыйлар-ны болгаш кооперативтер-ниң эвээлини тургускан, көдээ ажил-агыйны бүтү шы-дериң салгал дамылар эр-тең кылдыр 10—20 чыл иш-тинде арендага берипкен. 32 муң ажил койну база ыччан-ган. Көдээ ажил-агыйнык хөй техниканың артык балас өрткөкө берген. Эрткен чыл-ды 2 миллион рубль ажил аргы орулга алдынган, орул-галың 54 хуу болган. Та-раачынырың орулгазы ийи катал өскөн.

Эвээлиңда даргазы таарачын ажил-агыйлар бут кы-рынга туруп, быжыкпаан шаанда байтагы ийи-үш чыл иштинде оларга удурткуч оонавас ужурулут деп санап турар.

Челябинск областың Со-сков районунда «Россия» деп улусчу бүдүрүлгедө хуу-жудалары чорудуп эгелээр. Ол

(Төңүзү 2-ги арманда).

РСФСР-НИҢ УЛУС ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ СЪЕЗДИНДЕ

рар дээш туржуп турар. Ол үндэсин экономикаың реформазы чорударың экономика-нык рынок алыс утгазын катал тургузарың, кижилик дугайында айткыларың шипитирериниң көрүп турар. Эске улаанышкының бирги-эниге сыр дедир утгалык. Ол 1985 чылдың мурунунда турган чүдүлгелерни политикага дедир эргилдирип кээр дээш туржуп турар болгаш Россияга, чуртка кончут улут когаралары таварыш-тырган. Ынчангаш бо ийи улаанышкының канызын оон шипил апарыңдан ол иштинде чедип алыр, ың-гелдең Россияның чуртук, хары-даа бүтү дегелештир келир үези оон улуду-биле ха-маарып апар.

Хөй миллион улустарың эрге-чагырадан хооруду-рун шадла-ла эгелээр бол-гаш сзең чылдарың ортан

(Төңүзү 2-ги арманда).

кондитер кылгыларга. Чада-наным хлөб заводунга чоң чүк улустарың чигиргиз чөмөрнө кылып эгелээр. Чөмөрнө чаа хевирлерин ажилдап кылдыр, даган болгаш тараа белеткери-ниң технологияны ажил-лап эгелээр. Республиканык иштини курлавырларың ди-лөп тып тургаш, ыңдыг че-мерин бодурур.

Манарон цегиниң тудузун дүрүлгөш, ону 1991 чыл-да ажилдап киирер-биле чүк чоругу хөмчөгелерин алыр-ны Кылал хооруккусукомун бол-гаш девискээр туудат каты-жышкынының коммунист удурткучуларыңа сөмүлээн. Ол чөккө ажилдаар кижи-лерин чуртталга бажынары болгаш уруглар албан че-рин-биле хандылар дээш ыңдыг туудатлары катты-жып алгаш кылдырын хоорай-нын туудат программасын-га көөр.

Республика солуннары-ның редакциялары, Телеви-дение болгаш радио дамы-дылазының талазы-биле республика комитеди «Тыва хлөб-макарон улетпүрү» коллективтериниң ажилын боттут кырылар, оларны ажилыңың чүгүлө баай тала-лары эвес, а эки чүдүлгелерин чаа эгелештирер дет-кип көргүзөр.

АНТИКРИЗИСТИГ ПРОГРАММА БЕЛЕТКЕТТИНИП ТУРАР

ССРЭ-ниң Президентини М. С. Горбачев антикризис-тиг программаны ССРЭ-ниң Министрлер кабинетинде белеткен турарын чугаалажып көргөн. Ону чугаала-жып турган уеде М. С. Горбачев үк документини ийи байдалыга болгаш утгазынга хамаарыштыр бо-дунуң болгаларын илереткен. Программаның төлөвүлени ажилдап кылдырын недела хуусаага доозары чугула деп санаптыңан.

Оон-биле кады чөккөн херектел барааныңың ба-за ачы-дуза чедирлештиң үүрмөктөп салар өрткестер-ниң эскерлени-биле хол-баштыр Министрлер каби-недини чорудуп турар ажилы-ның дугайында информация-ны дыңкаан.

(СЭТА).

НОМЧУКЧУЛАРГА СОЛУН ҮНДҮРҮЛГЕЗИНИҢ ДУГАЙЫНДА

Бо чугааны силерниң мурунугага кылдыры биске чиник эвес болуп тур, эртим номчукчулар. Бо чылдың эгезинде бистин солуну-вус-ту чамдык номерлериниң үмөйиң барган чылдагыңаң силерге чугаалаң болгай бис. Ынчан-на мындыг чүдүл-дүрге катал база таарыкыл, солунуң үндүрүлгөң база үзүктөли бөврин билм тур-дусуз. Айткырың ужуру дүз дээрге, солун парлаар саазының келешиниң тур-тары. Чурттуң-лаа денешин-де, ону биске кири сөөртү-руде-лаа айткырыңар хөй болуп турар.

Оон түнелинде бистин дараазында номеристиң номчукчулар каяң ап бо-лурун бестин баш удур чуга-лап шыдавың тур бис. Ону чугаалаары биске берге-дир, шымында буруу бисте чоң-даа болза, боттарыстыкың буруу-вусту силерни мурун-угага минип тур бис. Ол саазын ужуу номчукчулар-га долу күш-биле бараан бооп шыдавың турармыска дыка эпөөксүнүп турар бис.

Чогуу чылдагыңаң чүдө? Чуртту хөмө алган үй-байлар, ужуру билдирмис чүдүлдөр чөллоолу-саазын улетпүрүн база ооп өрттээн. Бисче саазын чорудар ужуру-луг Солнамкинниң чөллоо-ла-саазын комбинадың база турупкан, чиг эт чок. А хөм батпааныңдан комбинадың саазын кылдыр ыш сал-даптайлар турар. Чылдагаан-нарла хөй. Байдал ыңдыг турбуже, партия рескомунуң парубага чери (солуннары хандырып турар албан чери) бир вагон таарачыны оон комбинаattan «каптал» алкан. Иаш хонук бурунгаар-ла Солнамскиден саазын үң-гөн, демир-оруктап чоруп оорар, ону кожа областар баш дозуп аптып болур деп дайыл база бар. Бир эвес ол саазын очка-менди кээр болза, «Шың» болгаш «Ту-винская правда» солуннар кезек уеде база үнүп эге-лээр.

Оон аңгыда, республикага берип турар саазының фон-дузун база кызырып каал-кан. Чангыс сөс-биле чуга-лаарга, бергелер хөй. Ону ажил эртер дээш бөгү күженишкениңниң үй-дүрүп турар бис. ыңчалза-даа таптыктар улут. Чон мурунуга хүлээлгөвисти хөңг-даа уттай турар бис. Солунуң чангыс-лаа номе-ря үмөйиң баарга, чаа мезгел-лер эргижирээр, номчукчу-ларның чагаларының үези өрттн чыдып бээр, чангыс сөс-биле чугаалаарга, чоң-биле бистин харысаламыска база салдары дээрин би-лди турар бис.

Ынчангаш бисти шың баяп, бистин бергелеристиң чүркеттерин ханзындып бодол көрүер, эртим ном-чукчулар! Ынчан биске чиник болуп.

«Шыңык» редактор-гавы.

РСФСР-НИҢ УЛУС ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ СЪЕЗДИНДЕ

гү кижиликни каттыштырып турар дээрин идеген түр мен деп, оратор чугаалаан. Бистин аравасты чорудээ-лер алызында үр-түнелдиг ажилдаарыңа моонда бол-бас дээринге идеген түр мен. Бистин шуптувустук че-риниң чангыс, амырлар-мыс чангыс, алыс соорула-мыс чангыс болган.

Бисте политика биле сы-рык холбашкан болгаш че-ден амыг чыл дүргүзүңда туруп келген экономиктиг системаның ажык чок дээр-зи чангыс эвес ууда дедег-леттинген болгай деп, илет-келчип чугаалаан. Багай чур-тап турарымың чылда-гааны бистин багай азы че-пес ажилдап турарымыска эвээс-ле болгай. Чоинуң үр-гүлүч адым-түрөгүн чоруду-

нуң кол чылдагааны — бис-тин экономиктиг системасы-ның кижилик херек кырында тоовайн турарында. Ол бо-дунга болгаш өг-бүлөүзине амырлардык бөдүлү бестин байдалдарын хандырып шы-давың турар. Чуртталга ба-жынары, продуктулар, ийиң-хөп — ол бүтү үргүлчү шипитирелтигес айткыры болуп турар.

Административ-бюрокр а т-сы система чачырып дуу-аар хүлээлгени боттан-дырып келген. Иденкейлик ажил-чорудулганы кижи-лерин хандышкылар күчүлү-ндиг беринишкенин солаан механизмиңиң ол система тургускан. Хууда соңурул-ды дужаалдар болгаш ай-тышкылар-биле, шааңкы-лаа мурунуга коргуушкун-

биле солаан. Ынчалзажык ол бүтү механизмиңиң шупту ажык чок болгаш адыктык сөөлүң-дө чангыс черге таптааш-кыңа, а оон ынай буурааш-кыңа чедирген.

Чуртта тургустунган си-стеманың эңке ол хүлээлге, чуртталга биле хуваалдың хүлээлгези болуп берген. Бү-гү курлавырлар болгаш бай-лаклар ол системаның хо-лунда болгонда, хуваала-дың принциптерин болгаш хөмчөөлөдериң база ол то-даргалып турган.

Хөй миллион чон келир уеде канчаар чурттарын то-даргаллаар эргени хувааш-кын эргези ол системага берген. Кайгамчык улут чурттуң эгертинмес курла-вырлары кызыгар чок эрге-чагыраның холунга кирип

сөөлүңдө боттанмас күзөл-дерниң хоозун бодалың ол системага тып берген.

Чээрбиги чус чылдың хөй үзүңдө совет нигитледиң угаан-сарылы амырларды чус амыг чыл бурунгаар чарлаттыңан теоретиктиг түрүлгелериниң кыры алаба-дыны алаанга тургустун кел-ген. Идеологият өлүг ном-налар болгаш амырларга бадкытканымаан теориялар бистин чурттувустуң байдал-дарында мурунку хевээр экономиктиг бодалдарың кырында тергидеп турар деп түнелди кылды бүрүн үндэсин амгы уеде бисте бар.

Бүгү адырлар аар байдал-га таарышкан болгаш амы-дыралдык бүтү талаарыңа бу-дуртүлгөдө баа дүргөн буу-рап турар уеде бо бүтү чүгү-

лер кризистиг болушкуну-пар-биле холбаштыр болду-нуп турар. Бүдүрүлгө куду-лаашкынының темпериң Россияда нигити-өлөүлде кудулаашкын темпериңден дөң элээн чавыс-даа болза ыңдыг кудулаашкын бар. Со-циал адырлар талазы-биле чоңуң амырларды дөң кел-күлүп турар. А өрткестер-ин өртүргөн-биле холбаш-тыр байдал улам баксырап. Културалда кризис база улам-на ханылап турар. Ни-тичлөк социал душкүлүг чорук күштелип турар.

Амгы уеде чуртта ийи по-литиктиг улаанышкыны то-даргай көстүп келген. Бирги улаанышкыны — амырлар-дың бүтү талаарыңа ханы чавартылыгың болдулары-ның стратегиязың ботанды.

(Төңүзү 2-ги арманда).

РСФСР-НИҢ Компартиязының республика комитединде

аймаа, кондитер кылгылары база чигиргиз солонкалар кыл-дыр шектерин болгаш үчөк-төрүн амыккан болгаш чаварты дээрин. Кызылаа болгаш рай-оннарада 9 фирма магазини ачкыган. 2,5 муң дөрбөлчө метр чуртталга шөлдүн ажил-далга киирген. Ак-Довурак хоорайда уруглар садым алгы-кан. Кызылаа шөфтүн турары уруглар садының капитал сеп-телгенин чоруткан, оон ачы-жылда бүдүрүлгө чериниң ажилдап турар кижиликтерини бичи чаштарың асың-са-биле хандылар айткыры шипитирел-тиң.

Үстүңде кылдыңган чүдүл-дөр 1988—1990 чылдарда бара-нын продукция бүдүрүлгенин хөмчөөлөдү 20,4 хуу, оон иш-тинде кондитер кылгыларын — 1,7 катал көүдөлдүр аргамы берген.

Оон-биле чергелештир ком-мунист А. А. Рудольфун алыр-ны хөгжүдериңгө програм-мазын боттандырап талазы-биле хөмчөгелериң дугулу-биле ал-баның база чоңу аш-чөм аймаа-биле чедир хандырып турарын партия рескомунуң секретариаты дедегелеш. Сөөл-гү ийи чылда үүрмөк бол-ган.

Кызыл хоорайла макарон кылдыр чекти туудуң дүргө-диринче чогуур киңээгит сал-дымай турар. 1991 чылдың январы 1-де байдал-биле алыр-га, мыла 974 муң рубль азы бүтү капитал салдышкының 36,6 хуузу шиптээлди алды-ан. Септелге-тууду-монтаж уга-стогунуң бүдүрүлгө баазаның ажилдап киирериниң хуу-сазы 1990 чылда үзүлгөн. Кызылдың хлөб комбинадыңа баранка аймаа кылдыр чекти алгылар ажил доозулган.

Монтаж ажилдары

ажилд агин
 кирилдэг
 , хой акша-
 дан алысхан
 нылдан алтан
 нлалд ар-
 ыг хөмчөг-
 лер үжүрлүг,
 акшаа чаа
 адилээр маа
 цуула бер-
 даа өскө.
 ышкын биле
 чагырарымдан
 ие, бичлээ-
 нийн илчил-
 жаап чагыр-
 ээ чөхө деп
 гутла чыл-
 нелзөн
 тараа-
 штыр чууга-
 ни. Бис оюу
 тод түр-
 нелзэн

орудуулашын-
 ың, экономика-
 ыктыктагы —
 ыны түшүн-
 билеп сайга-
 ык улут болган
 ың орудуула-
 ың болуруну
 ык күштү
 ыларнык дур-
 ыап, көргүзүп
 ы комплекзини
 ыкыл-агынын
 ынын өскө-
 ыне хары-
 ында чутуа
 ыс маана-
 ылыктарлар
 ык азыркы
 ыа денгизтүр-
 ы турбас бол-
 ыа келээ
 ыдайдаларын
 ы чор-
 ыа, түргүтү-
 ы байдалан
 ыс бүтүгө
 ы жүрүлүт.
 ы биринд-
 ыт дорт-ла
 ыда хаара
 ычпаган ол
 ы көр бол-
 ызин, ажал-
 ыачыларны
 ыылздарларны
 ыт политика
 ы ашы-чөм
 ыстык жө-
 ыивистин са-
 ычонун ам-
 ыда үсө ам-
 ы

ыш кедээ
 ышсаалары
 — куру-
 ыш эн чугу-
 ышкыны бо-
 болш Ми-
 нисти кедээ-
 ыш компек-
 ышын хы-
 ыш көөр,
 доктамад
 Амгы үедө
 башнарыкы-
 салар апар-
 материала-
 тууру, тууду
 Улетпу-
 дын, Нини
 ин туур, на-
 дара бол-
 тагыраага
 ылынга уг-
 ажыл-чору-
 ындыг
 куруулар дээр
 ыш чевүсө-
 тырыгалаы
 нинг сайга-
 ла,
 ыш-херектер

ришишким.
р мен. Си-
рга чединш.
м.

ице бурун-

күзү бар,
чоңуу бар,
хандырыл-
гастемалары
регекчи ур-
мгалаарыне
ктыг болгаш
ажыдарын
ган чамдык
үүтүлдөр бол-
лестер Дээ-
зынында бар
буруум ба-
тталынышты-
ккен джиге
аам хамык
Чок! Съез-
дындан чай-
дан чагытс-
ас мен. Ам-
малдарында
ыла таарыш-
ол оон

онструктив-
л алыр хо-
лунуун эхо-
л социал
нады көөр
итиде он-
оон тура-
л, ыңгызла-
партиялар-
ы күрүнө
е ажыта-

е ажилдың
рганизакы
ажылычы
эргежок
Советтик

кире-
дег. Эң чи-
н шийтпир-
түр депу-
омиссияла-
тула боор.

рель 3.

